

Derfor kræver det meget grundige overvejelser, inden der åbnes op for muligheden for folkeafstemninger på baggrund af folkeligt initiativ.

7. Magtbalancen

I grundlovens § 3 præciseres magtdelingen: »Den lovgivende magt er hos kongen og Folketinget i forening. Den udøvende magt er hos kongen. Den dømmende magt er hos domstolene.«

Formuleringerne i grundlovens § 3 om magtdelingen har i højere grad karakter af en besværgelse end af et klart princip, som efterleves i praksis. Det er heller ikke det princip, der nødvendigvis altid er bedst at tilstræbe.

Der er grund til at være meget opmærksom på, at uklare grænser mellem den lovgivende og udøvende magt kan give problemer med f.eks. ansvarsplacering.

På nogle områder »lovgiver« den udøvende magt reelt, ved at regeringen udarbejder bekendtgørelser, cirkulærer m.v., der er meget mere vidtgående end mange love. Det sker bl.a. på baggrund af rammelove, som ikke mindst bliver mere og mere anvendt som følge af Danmarks medlemskab af EU. Rammelove er ikke noget nyt. Derfor er problemet heller ikke nyt. Men anvendelsen af rammelove bliver mere og mere udbredt i dag.

Derimod er Folketingets indblanding i regeringens udøvelse af den udøvende magt af nyere dato, og denne indblanding har været stigende. Det hænger bl.a. sammen med de svage mindretalsregeringer gennem 1970'erne og 1980'erne, som gav mulighed for etablering af alternative flertal. Det kunne man af politiske grunde være tilfreds med. Men forfatningsretligt giver sådanne politiske forhold problemer. Nogle af skandalesagerne under de forskellige Schlüterregeringer havde formentlig også i et vist omfang deres oprindelse i, at ansvars- og kompetenceforholdet mellem den lovgivende og udøvende magt ikke var klar.

Ansvaret for udøvelsen af den udøvende magt ligger i grundloven entydigt hos regeringen. Men i praksis sker det ofte i et tæt samarbejde med oppositionen, f.eks. ved udformningen af cirkulærer, bekendtgørelser m.v., en praksis, der især var udbredt under de svage borgerlige regeringer i 1980'erne og i begyndelsen af 1990'erne indtil regeringsskiftet i januar 1993 og nu formentlig også igen, hvor vi har fået en mindretalsregering, og en praksis, der formentlig også blev særlig udbredt, fordi Folketingets flertal ikke havde tillid til bestemte ministre. Den logiske og mest korrekte parlamentariske konsekvens havde været

vedtagelsen af mistillidsvotum til de pågældende ministre.

Folketingets faste udvalg kan ikke frikendes for et »medansvar« for sammenblandingen af den lovgivende og den udøvende magts ansvarsområde. Etableringen af de mange faste udvalg i 1972 gav folketingsmedlemmerne større muligheder for at følge lovgivningsarbejdet og lovenes administration på deres udvalgsområder. Det gav også større muligheder for at kontrollere regeringen. Begge dele var i fin overensstemmelse med den tankegang, som ligger til grund for grundlovens § 3. Men det har også medført, at folketingsmedlemmer har bevæget sig ind på områder, der oprindeligt tilhører den udøvende magt.

De faste udvalg var afgjort med til at styrke Folketinget over for regeringen og er kommet for at blive.

Derfor skal evt. problemer med, at folketingsmedlemmer blander sig i den udøvende magts kompetenceområde og ikke nøjes med at kontrollere regeringen, måske ikke løses ved nye formuleringer i grundloven. I det omfang, der er tale om et problem, skal det løses ved en ændret adfærd hos såvel Folketing som regering.

Ideelt set burde folketingsmedlemmer kun lovgive, give brede retningslinjer og vedtage principper samt kontrollere regeringen. Til gengæld skal regeringen turde og evne at regere samt loyalt overholde love og retningslinjer, som Folketinget vedtager. Dette sidste har dog desværre ikke været tilfældet altid, hvilket de mange skandalesager alt for tydeligt vidner om. Og det har naturligt nok været med til at få folketingsmedlemmer til i endnu højere grad at interessere sig for mere administrativt betingede spørgsmål.

I det hele taget kan der være behov for at ændre både Folketingets og folketingsmedlemmernes måde at arbejde på, fordi arbejdsformen i flere henseender er stiv og ikke særlig tidssvarende. Men sådanne ændringer kan sagtens gennemføres, selv om grundlovens nuværende formuleringer om Folketingets arbejde opretholdes. Det er tilstrækkeligt med ændringer i Folketingets Forretningsorden.

I forhold til den danske grundlov er den norske grundlov i højere grad præget af Montesquieus magtdelingsprincip, hvilket først og fremmest hænger sammen med, at disse tanker havde betydelig større udbredelse, da den første norske grundlov blev udformet i 1814, end da den første danske grundlov blev udformet i 1849.

Magtdelingen viser sig bl.a. ved, at Norge har faste valgperioder, og at statsministeren ikke kan opløse Stortinget inden for de fire år, valgperioden varer, samt at de norske ministre udtræder af Stortinget, når de indtræder i regeringen. Den lovgivende og ud-